

تبارشناسی تخصص طراحی داخلی*

فردین طهماسبی^۱

نادیه ایمانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۱۰

چکیده

طراحی داخلی یکی از تخصص‌های هم‌سرشت با معماری است که در طراحی و ساخت بنا نقش آفرینی می‌کند. چگونگی همراهی طراحی داخلی و معماری و نسبت بین آنها از مباحث پر دامنه امروز است. چراکه طراحی داخلی در گذشته جدا از معماری مطرح نبوده؛ در حالی که امروزه جایگاهی خاص و مستقل از معماری دارد. پرسش اصلی این پژوهش نسبت میان معماری و طراحی داخلی در عین پیوستگی و گسستگی توأماً است. جست‌وجوی این پرسش با پی‌جویی تبار تخصص طراحی داخلی، یعنی شناختن خاستگاه آن و تطوراتی که متحمل شده، آغاز شد. به عبارت دیگر، چگونگی تطور طراحی فضاهای داخلی از دیرباز تا امروز پیگیری شد تا ابعاد مختلفی از نسبت معماری و طراحی داخلی روشن شود. مجموعاً مرور پیشینه طراحی فضاهای داخلی از گذشته تا دوره رنسانس، پیگیری آن تا دوره بعد از انقلاب صنعتی و شناخت نحوه پیدایش حرفه دکوراسیون، امکان سنجیدن نسبت میان معماری و طراحی داخلی را از ابعاد مختلف فراهم می‌آورد. سپس پیگیری نحوه تبدیل این حرفه به تخصص و ویژگی‌های تخصصی آن در نسبت با معماری به شناخت وضعیت تخصص طراحی داخلی در موقعیت کنونی انجامید.

واژگان کلیدی: معماری داخلی، طراحی داخلی، دکوراسیون، تاریخچه طراحی داخلی

۱. کارشناس ارشد معماری داخلی، گروه معماری داخلی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران (نویسنده مسئول مکاتبات)
آدرس ایمیل: fardin_tahmasebi@yahoo.com

۲. دانشیار گروه معماری داخلی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران
* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد فردین طهماسبی با عنوان «واکاوی نسبت طراح داخلی معاصر با سبک» و با راهنمایی خانم دکتر نادیه ایمانی بوده است که جلسه دفاع از آن در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۳ برگزار شده است.

امروزه، متخصصین طراحی داخلی به طراحی فضای داخل بناها می‌پردازند و توجه خود را معطوف مسائل فضای درون می‌کنند. ولیکن تمایز طراحان داخلی از معماران امری دیرینه نیست. تا حدود سه سده پیش، طراحی پیکره بنا و درون آن هم‌بسته و توأم با هم پیش می‌رفت. یعنی طراحی درون بنا مرحله‌ای مستقل در معماری آن انگاشته نمی‌شد، بلکه طرح درون بنا پیوسته و هم‌زمان با پیکره آن انداخته می‌شد و مرزی بین طراحی این دو وجود نداشت. همچنین، بعد از آن‌که بنا ساخته می‌شد، ساکنین بنا هر آن‌اثنی^۱ را که برای زندگی کردن در آن لازم داشتند، درون بنا مستقر می‌کردند. به‌این ترتیب، اگرچه اجزای پیکره بنا و درون آن تا مدت‌ها ثابت می‌ماند، اثاث و اسباب زندگی در آن بنا به مرور زمان می‌توانست تغییر کند. این رویه دیرپا در سده‌های هجدهم تا بیستم متحول شد. در این سال‌ها، انتظارات انسان‌ها از درون بنا چنان دیگرگون شد که پرداختن به آن مانند سابق ممکن نبود. تمام این تحولات منجر به آن شده که امروز تخصصی با عنوان طراحی داخلی مطرح باشد و ورزندگان آن به طراحی تخصصی فضای داخل بناها بپردازند. در عصر حاضر، طراحان داخلی متخصصانی هستند که می‌توانند فضای داخلی را در فرایندی مجزا از معماری پیکره بنا و البته در نسبتی متین با آن طراحی کنند.

اگرچه طراحی درون بناها از مشغله‌های همیشگی انسان‌ها و خاصه طراحان بوده است، تخصص‌انگاشتن آن مختص سده‌های اخیر است. این روزها، با شناخته‌شدن تخصص طراحی داخلی در میان تخصص‌های دانشگاهی، خاستگاه و چیستی این تخصص برای برخی از متخصصان و حرفه‌مندان محل پرسش است. از طرفی، شکل‌گیری تخصص طراحی داخلی و انشقاق آن از تخصص معماری حاصل چاره‌اندیشی تاریخی حرفه‌مندان و متخصصان معماری بوده است تا حوزه‌ای را پذیرفتار مسائل بخصوصی از معماری سازند. پس برای شناختن تخصص طراحی داخلی، می‌توانیم پیشینه شکل‌گیری درون بناها را واکاوییم تا ببینیم که طراحی فضای داخلی از چه مسیری سر برآورده تا امروز تبدیل به تخصص شود. یعنی با بررسی اینکه طراحی درون بناها از گذشته تا به امروز چه حالاتی داشته و از چه وضعیتهایی گذر کرده، به شناختی تبارشناسانه از وضعیت طراحی فضای داخلی در امروز می‌رسیم. پیگیری تحولات و تطوره‌های طراحی فضای داخلی در طول زمان، می‌تواند راه را برای فهم وضعیت امروزی تخصص طراحی داخلی هموار سازد. به‌این ترتیب، می‌توانیم جایگاه و وثوق تخصص طراحی داخلی را بسنجیم.

اطلاعاتی که ما امروزه از چگونگی نسج‌یافتن تخصص طراحی داخلی در دست داریم، حاکی از آن است که تخصص‌انگاشتن طراحی داخلی از جوامع اروپایی و آمریکایی آغاز شده و سپس به بقیه کشورهای راه یافته است. لذا ناگزیر این جوامع را سرآغاز التفات تخصصی به طراحی فضاهای داخلی می‌گیریم و آنها را مبدأ کاوش‌های تبارشناسانه تخصص طراحی داخلی قرار می‌دهیم. این مقاله به بررسی خاستگاه‌ها و تبار تخصص طراحی داخلی در تاریخ معماری جوامع اروپایی و آمریکا می‌پردازد تا روایت کند که طراحی درون بناها چگونه به تخصص بدل شد و چه اطواری را از سر گذراند تا به طور امروزی‌ش درآید. برای این منظور، منابع مختلفی در تاریخ‌نگاری طراحی داخلی بررسی شده‌اند تا شناختی از وضعیت طراحی درون بناها در هر دوره حاصل شود. در هر دوره، موضوعاتی نظیر تلقی طراحان و کارفرمایان، خواست‌ها و نیازهای انسان در درون بناها، تنوع مسائل مربوط به آن و راه‌های اتخاذشده برای حل این مسائل بررسی شده‌اند. به‌این ترتیب، در جوامعی که مبدأ کاوش‌های تبارشناسانه ما هستند، عواملی را پی می‌جویم که زمینه‌ساز التفات تخصصی به طراحی فضای داخلی بوده‌اند. با هم‌نشین کردن این عوامل و بررسی تغییرات آنها، فهمی از ضرورت و خاستگاه تخصصی‌شدن طراحی داخلی در آن جوامع به دست می‌آید. سپس آن عوامل را تا وضعیت امروز ردیابی می‌کنیم تا ببینیم که تضارب آنها چگونه بر وضعیت امروز طراحی داخلی اثر گذاشته است.

چگونگی شکل‌گیری درون بناها از دیرباز تا دوره رنسانس

از زمان باستان تا پیش از دوره مدرن، بناهای معمولی و متداول جامعه در هماهنگی با سنت‌های زیستی بهره‌وران ساخته می‌شد. یعنی پیکره کلی بنا، فضای درون آن و اثاث به‌کاررفته در بنا همگی منطبق بر عادات‌ها و نیازهای زیستی کاربران طراحی و ساخته می‌شد.^۲ در نتیجه، کل بنا ترکیبی سازوار از اجزای سازنده آن می‌بود. پیکره کلی بنا، فضاهایی که درون این پیکره شکل می‌گرفتند و تمام اجزای آن‌دو، همگی در این ترکیب سازوار قدر و مقام

شایان خود را می‌یافتند. لذا آنچه ما امروزه «فضای داخلی» می‌خوانیم، فضایی انگاشته می‌شد که، هم‌بسته و همراه با پیکره بنا، در آن شکل می‌گرفت. یعنی معمار همچنان که پیکره بنا را طرح می‌انداخت، فضای درون آن را نیز شکل می‌داد و در عمل بین این دو تفاوتی نمی‌دید.

به‌مرور زمان و در دوره رنسانس، با پدید آمدن بناهای پرطمطراق و پرجزیبات برای طبقه اشراف^۳، طراحی درون بناها به‌شکلی مجزا و مستقل اهمیت یافت. این اشراف تمایل داشتند درون خانه‌هایشان طرح و پرداختی ویژه، متناسب با جلال و جبروت ایشان، داشته باشد. به‌این ترتیب بود که از قرن شانزدهم میلادی، فضای درون بناها به‌شکلی ویژه و متمایز مورد توجه معماران قرار گرفت. در این دوره، دغدغه معماران حین طراحی درون بنا آن بود که اجزاء درون را چطور در انسجام با پیکره کلی بنا طراحی کنند. در همین زمان، حرفه‌های مختلف مربوط به ساخت نیز کم‌کم مستقل و شناخته شدند.^۴ لذا معماران توجه علی‌حده‌ای نثار طراحی اجزاء درون بنا از قبیل اثاث، منسوجات اثاث^۵، مصنوعات چوبی و بافتارهای پنجره‌پوش کردند. پس در دوره رنسانس، توجه به درون بنا به‌شکلی علی‌حده فزونی یافت و فضای درون بنا برای معماران و دیگر حرفه‌مندانی که ذیل نظر معمار کار می‌کردند معنایی متفاوت از گذشته به خود گرفت.

به‌این ترتیب، علاوه بر معماران، دیگر حرفه‌مندان طراحی نیز به طراحی درون بناها توجه ویژه نشان دادند. از دوره رنسانس تا قرن هجدهم، علاوه بر معماران و صنعت‌گران و پیشه‌ورانی که از قبل در کار طراحی درون بناها بودند، حرفه‌مندانی مانند نساجان اثاث^۶، یازرگانان و هنرمندان حوزه‌های مختلف نیز راه خود را به عرصه طراحی درون بناها گشودند.^۷ فعالیت ایشان عموماً معطوف به بازآرایی^۸ فضای درون بناهای موجود بود.^۹ طراحی درون بنا تبدیل به حوزه‌ای شده بود که به‌شکلی خاص مورد علاقه معماران بود و هنرمندان و حرفه‌مندان مختلف نیز در آن ایفای نقش می‌کردند.

تلقی جدید از شکل‌گیری درون بناها پس از انقلاب صنعتی

در اواخر قرن هجدهم، هم‌زمان با بحبوحه فراگیر انقلاب صنعتی، وضعیت هنر در جوامع صنعتی‌شونده نموداری بود از تمایل به تجربه زندگی به روش پیشینیان. پس از انقلاب صنعتی، جوامع اروپایی کم‌کم به جزئیاتی از زندگی اجداد خود تمایل نشان می‌دادند و مایل بودند که برخی از وجوه زندگی پیشینیان را در عصر خودشان تجربه کنند. از جمله در معماری، این گرایش منجر به اعاده^{۱۰} برخی سبک‌های قدیمی شد. اندیشه یادگیری از زندگی پیشینیان یا حتی استقراض بخش‌هایی از ساخته‌های ایشان مشغله جدیدی نبود، اما ساختن طرح‌هایی نو که در انطباق با اصول طراحان گذشته باشد، اندیشه کاملاً جدیدی بود که در اواخر قرن هجدهم و بعد از آن بروز کرد.^{۱۱} به‌این ترتیب، برخی از طراحان که معتقد بودند در عصر حاضر نمی‌توان سبکی شاخص و یگانه یافت، به طراحی براساس اصول سبک‌های تاریخی گرویدند.^{۱۲}

در قرن نوزدهم، تمایل برخی از طراحان به اعاده سبک‌های تاریخی بدل به گزینش کردن عناصر مختلف از سبک‌های گوناگون و گردآوری آنها در کلیتی واحد شد. «التقاط‌گرایی»^{۱۳} نگاه جدیدی بود که معماران را به بازسازی عناصری از سبک‌های گذشته، آن‌گونه که بوده‌اند، فرامی‌خواند. یعنی معماران عناصری را از سبک‌های گذشته برمی‌گرفتند و آنها را عیناً در طرح خود می‌گنجانند. یعنی هدف ایشان تجلی دیگرگونه این عناصر نبود.^{۱۴} این امر در درون بناها نیز نمود داشت. لذا یکی از دغدغه‌های معماران و طراحان قرن نوزدهم، این بود که چگونه عناصری را از سبک‌های مختلف گزینش کرده و آنها را عیناً در مجموعه‌ای جدید بازآفرینی کنند. متعاقباً فضای درون بناها نیز، تحت تأثیر سبک التقاط‌گرایی، محل هم‌نشینی عناصر مختلف از سبک‌های گوناگون شده بود.

در ابتدای قرن نوزدهم و تحت تأثیر انقلاب صنعتی، محصولات کارخانه‌ای جدیدی نیز به جوامع عرضه شد. بخشی از این محصولات نوپدید برای استقرار و مصرف در درون بناها تولید شده بود. نورپردازی مصنوعی، تجهیزات لوله‌کشی، سرویس‌های بهداشتی، حمام و تجهیزات جدید آشپزخانه‌ها از جمله محصولات کاملاً بدیع و بی‌سابقه‌ای بودند که بر اثر انقلاب صنعتی در اختیار انسان‌ها قرار گرفته بود. همچنین، یکی دیگر از محصولات جدید کارخانه‌ای عناصر تزئینی بود. به لطف تولید صنعتی، عناصر تزئینی با صرف هزینه و زمان اندک در کارخانه‌ها تولید می‌شدند و دیگر طبقه متوسط نیز می‌توانستند آنها را به‌شکلی فراگیر به درون خانه‌ها و بناهای خود وارد کنند.^{۱۵}

ماحصل این تغییرات آن بود که محصولات کارخانه‌های صنعتی، برخلاف محصولات صنعتی دوره کلاسیک، دیگر مختص قصر پادشاهان و اماکن سلطنتی نبود. بلکه اکنون در شمارگانی وسیع تولید و به داخل خانه طبقه متوسط هم وارد می‌شد.^{۱۶} استفاده کشورهای اروپایی از منابع و بازار کشورهای آسیایی، خاصه به لطف راه‌آهن نوظهور، این محصولات را با قیمت نازل در اختیار جامعه‌ای وسیع در جهان می‌گذاشت.^{۱۷}

هم‌زمان با تولید و عرضه وسیع محصولات کارخانه‌ای، نظام اقتصادی جوامع نیز دچار تغییراتی شد و کیفیت زندگی طبقه متوسط تغییر کرد. این طبقه تمایل داشتند که مکنت نویافته خود را بر دیگر افراد جامعه عیان کنند. این امر باعث می‌شد ایشان تمایل به خانه‌های بزرگ با محصولات جدید، تزیینات زیاد و عتیقه‌جات داشته باشند؛ خواسته‌ای که دیگر در دسترس و قابل‌وصول بود.^{۱۸} عمده طبقه متوسط، افرادی ثروتمند بودند که در عین برخورداری از تمکن، متظاهر بودند. آنان نوکیسگانی بودند که می‌خواستند با ابراز ثروتمندی خود وجهه اجتماعی خاصی کسب کنند.^{۱۹} افراد این طبقه به پشتوانه تمکنی که پیدا کرده بودند، هم امکان تهیه محصولات جدید را داشتند و هم اصرارشان به عیان کردن ثروت، آنها را به استفاده از این محصولات ترغیب می‌کرد.^{۲۰} مجلات رایج در این دوره نیز در تبلیغ محصولات جدید و ترویج استفاده از آنها مؤثر بودند.^{۲۱} لذا انواع محصولات جدید به شکلی بی‌سابقه به درون بناها سرازیر شدند و جامعه میل فزاینده‌ای به استفاده از آنها پیدا کرده بود.

علاوه بر تغییر و تحولات مادی جامعه در اثر انقلاب صنعتی، ذهنیت و الگوی زیستی جامعه نیز دست‌خوش تغییر شده بود. در این دوره، اتفاقاتی نظیر اصلاحات تدریجی در نظام‌های آموزشی، گسترش صنعتی شدن، فراگیر شدن برق، ماشینی شدن بخش وسیعی از صنعت و توسعه ارتباطات بین انسان‌ها باعث شد جامعه تمایل بیشتری به رشد و تصاحب مادیات پیدا کند. همچنین ساختار جدید توزیع ثروت باعث شد افراد بیشتری از جامعه امکان و حق خرج کردن و مصرف کردن برای خود قائل باشند. به‌مرور، تلقی و انتظار مردم از سکونت و شرایط زندگی تغییر کرد.^{۲۲} چنین جامعه‌ای دیگر هم طیفی از محصولات جدید در اختیار داشت، هم تمکن مالی بیشتری برای تهیه این محصولات یافته بود و هم علاقه و حق مصرف متجاهرانه این محصولات را برای خود محفوظ می‌دانست.

می‌توان چنین گفت که از دوره رنسانس تا انقلاب صنعتی عواملی نظیر التفات طراحان به درون بناها، انشقاق حرفه‌های مختلف طراحی، رواج سبک التقاط‌گرایی و اعاده برخی سبک‌های تاریخی از عوامل اثرگذار در طراحی درون بنا بودند. همچنین برخی از افراد جامعه به چنان جایگاهی رسیده بودند که ارتفاع خواست‌ها و نیازهای جدیدی را از خانه‌هایشان چشم داشتند. این تغییرات باعث شد تا نحوه مواجهه طراحان با فضای داخلی تغییر کند. در دوره انقلاب صنعتی، با ورود ناگهانی طیف وسیعی از محصولات کارخانه‌ای و عناصر سبک‌های تاریخی به داخل بناها، طبقه نوثرتمند پڑهان به انتظارات و تلقی‌های جدیدی از فضای درون بنا رسیدند. معماران و حرفه‌مندان طراحی که تا پیش از این طرح درون بنا را همبسته و توأم با پیکره آن می‌انداختند، به مسائل جدیدی در فضای درون برخورد کردند و برای حل آنها راه‌حل‌های آماده‌ای نداشتند. یافتن راه‌حل‌های این مسائل پرشمار نیازمند تخصصی عمیق‌تر و همه‌جانبه‌نگر در این حوزه بود.

واکنش حرفه‌مندان به وضعیت جدید فضای داخلی

در نیمه ابتدایی قرن نوزدهم، مواد و مصالح جدید، اثاث و محصولات کارخانه‌ای آن‌قدر متنوع شده بودند که بررسی همه آنها و انتخاب از میانشان نمی‌توانست کمافی‌السابق انجام شود. یعنی انتخاب‌های ممکن و دسترس‌پذیر برای طراحی درون بنا به قدری متنوع و متکثر شده بود که تصمیم‌گیری درمورد آنها و سنجش همه‌جانبه این انتخاب‌ها نیازمند مهارتی ویژه بود - مهارتی که امکان بررسی انبوهی از گزینه‌های نوظهور و هم‌نشین کردن گزیده‌ای از آنها را فراهم کند. دیگر، مردم به قدری اثاث و محصولات جدید برای چیدمان در فضا داشتند که احساس می‌کردند برای طراحی و چیدمان محل کار و زندگی خود باید از کسی کمک بگیرند. کسانی که تمکن مالی داشتند، افرادی را استخدام می‌کردند تا در تصمیم‌گیری برای انتخاب و چیدمان اثاث و لوازم^{۲۳} درون بنا به ایشان کمک کنند.^{۲۴} این افراد یا از بین کسانی انتخاب می‌شدند که ژورنال‌های محصولات جدید را دنبال می‌کردند و با ذائقه خوبشان می‌توانستند از میان این محصولات دست به انتخاب بزنند، یا از میان خرده‌فروشان محصولات کارخانه‌ای و منسوجات اثاث جدید، و یا کسانی که با این خرده‌فروشان ارتباط داشتند و می‌توانستند محصولات جدید را

تهیه کنند. به هر حال، در اواخر قرن نوزدهم، استخدام افرادی صاحب نظر برای آرایش فضای درون خانه‌ها کاملاً پذیرفته شده بود.^{۲۵}

وضعیت شکل‌گیری درون بنا تحت تأثیر عواملی چون گرایش به عناصر سبک‌های تاریخی، تنوع محصولات کارخانه‌ای جدید، آشنایی جوامع صنعتی شده با طرح‌مایه‌ها و نقش‌های کشورهای آسیایی (خاصه کشورهای مستعمراتی)، توانمندی طبقه متوسط در بهره‌گیری از محصولات کارخانه‌ای و توقعات جدید ایشان از فضای داخلی بسیار متفاوت با قبل شده بود. انتخاب‌های ممکن و دسترس‌پذیر برای طرح درون بنا آن قدر متنوع شده بود که مسئله‌های بی‌سابقه‌ای را ایجاد کند. عمده این مسائل در مورد نحوه انتخاب اثاث و لوازم مناسب در میان انبوهی از انتخاب‌های ممکن و سپس نحوه هم‌نشین کردن این اثاث و لوازم با یکدیگر بود. به این ترتیب، شرایطی شکل گرفت تا حرفه‌ای جدید پدیدار شود. حرفه‌ای که بتواند این گونه مسائل مربوط به درون بنا را حل کند.

این حرفه‌مندان نوظهور کسانی بودند که سبک‌های تاریخی را می‌شناختند، با بازار محصولات کارخانه‌ای جدید آشنا بودند و می‌توانستند اجزاء مختلف درون بنا را در انسجام و هماهنگی با پیکره بنا هم‌نشین کنند. روابط گسترده ایشان همچنین این امکان را می‌داد تا عتیقه‌جات، آثار هنری، اشیای تزئینی، محصولات جدید کارخانه‌ای و هر آنچه را که برای تکمیل طرح نیاز بود، از بازار گسترده آن زمان تهیه کنند. چانه‌زنی، جلب نظر کارفرمایان ثروتمند و اقناع هوس‌های جاه‌طلبانه ایشان از مهارت‌های این دسته از حرفه‌مندان بود.^{۲۶}

این حرفه‌مندان توانستند حرفه جدید خود را به درون حرفه معماری راه داده و به شکلی فراگیر آن را در طرح‌ها دخیل کنند. کار آنها گزینش، تهیه و چیدمان اجزاء مختلف فضای داخلی بود. آنها می‌خواستند محصولات جدید کارخانه‌ای، عتیقه‌جات و عناصر سبکی مختلف را آن‌چنان برگزینند و در فضای داخلی قرار دهند که ترکیبی همگن و منسجم با پیکره بنا حاصل شود. در مجموع، ایشان مجموعه‌ای از گزینه‌های ممکن در طراحی فضای داخلی را می‌سنجیدند و گزینه‌ای از آنها را هم‌نشین می‌کردند. این حرفه، که متمرکز بر آرایش فضای داخلی بود، به نام «دکوراسیون» شناخته شد. در قرن بیستم، دکوراتورها واژه «داخلی» را بر این نام افزودند. آنان از آن حیث که در داخل بنا به کار دکوراسیون می‌پرداختند، حرفه خود را «دکوراسیون داخلی» خواندند.^{۲۷} به این ترتیب، دکوراسیون داخلی حرفه‌ای نوظهور در طراحی فضای داخلی بود که برای حل مسائل خاص فضای داخلی شکل گرفت.

اما دکوراتورها تنها حرفه‌مندانی نبودند که به طراحی فضای داخلی روی آورده بودند. معماری التقاطی شرایطی را پدید آورده بود که سوداگران عتیقه‌جات و اثاث نیز می‌توانستند، با کم‌دانشی سبکی و پُرچانگی سوداگرانه، خواسته‌های جدید جامعه را برآورده سازند. با این حال، راه بر دکوراتورها بسته نشد. نفوذ کشورهای اروپایی (خصوصاً انگلستان) در دیگر کشورهای جهان باعث شد مواد، مصالح، عناصر سبکی و رنگ‌مایه‌های متنوعی به جامعه اروپا وارد شود. نهایتاً گستردگی و تنوع مواد و مصالح و رنگ‌ها کار را به جایی رساند که حضور دکوراتورهای خوش‌ذائقه، برای سامان‌دهی همه گزینه‌ها در کنار هم، ضرورت فزاینده‌ای پیدا کرد. به همین خاطر، دکوراتورها توانستند در میان حرفه‌مندان مختلفی که به طراحی فضای داخلی می‌پرداختند، شاخص شوند. آنها خودشان را از ردیف حرفه‌مندانی مثل مبلمان‌سازان و سوداگران عتیقه بیرون کشیدند؛ چراکه دانش سبکی و توانایی گزینش و ترکیب آگاهانه عناصر سبکی مختص ایشان بود.^{۲۸} در انتهای قرن نوزدهم، دکوراتورهای داخلی یکی پس از دیگری اعلام حضور می‌کردند و بازاری گسترده پیش روی‌شان قرار داشت.

می‌توان گفت که در انتهای قرن نوزدهم، دکوراسیون داخلی حرفه‌ای شناخته شده و حتی ضروری بود. در این زمان، حرفه دکوراسیون پیوند مستحکمی با مفهوم مد داشت. حتی برخی آن را شاخه‌ای از مد قلمداد می‌کنند که کارکردش اقناع امیال سبکی جاه‌جویان بوده است.^{۲۹} در واقع دکوراتورها در کار گزینش و هم‌نشین کردن اجزاء مختلف فضای داخلی بنا بودند. فضای داخلی برای ایشان در هماهنگی و انسجام با پیکره بنا معنا می‌یافت. لذا دکوراتورها اثاث و لوازم فضای داخل را به نحوی انتخاب می‌کردند که ترکیب حاصل از آنها هم‌نوا با مد روز، بهره‌مند از دانش سبکی و باب ذائقه کارفرمایان نثروتمند باشد.

دکوراتورها به هم‌نشینی زیبای (و نه لزوماً منطقی) اجزاء و عناصری نظیر رنگ، اثاث و لوازم^{۳۰} فضای داخلی توجه می‌کردند.^{۳۱} اساساً مفهوم دکوراسیون حتی تا به امروز حاوی جنبه‌های تزئینی و آرایشی فضای داخلی است. نکته جالب توجه آن که ریشه کلمه دکور به «decorum» در زبان یونانی برمی‌گردد.^{۳۲} کلمه decorum برای سخنوران یونانی به معنای انسجام، آراستگی و گنجایش سخن در قالب‌های موجه سخنوری بوده است.^{۳۳}

همین واژه امروز در معنی «ذائقه متناسب و خوب در رفتار یا ظاهر» نیز به کار می‌رود.^{۳۴} لذا کلمه دکور که مشتق از decorum (با معانی فوق) است، معنایی از سلیقه، زیبایی و آراستگی را نیز افاده می‌کند.^{۳۵} دغدغه دکوراتور آن نبوده است که طرح خود را با توجیهی منطقی و خردورزانه پشتیبانی کند. دکوراتورها برای این سربرآورده بودند که مسئولیت انتخاب اجزاء گوناگون فضای داخلی و هم‌نشین کردنشان را به‌نحوی ادا کنند که فضای داخلی را با خوش‌سلیقگی بیارایند.

هرچقدر معماری برای سال‌های متمادی حرفه‌ای کاملاً مردسالار بود، دکوراسیون داخلی محل جولان بانوان شده بود. بیشتر دکوراتورها بانوانی بودند که از حرفه‌های گوناگون به این کار گرویده بودند. ایشان به‌دنبال شغلی آبرومند بودند تا استقلال مالی و شأن اجتماعی‌شان را، خاصه در بحبوحه جنگ جهانی اول، حفظ کنند. به‌همین خاطر، بانوان متعددی دفاتر دکوراسیون داخلی را یکی پس از دیگری تأسیس می‌کردند.^{۳۶} به‌این ترتیب، در قرن نوزدهم، مجموعه‌ای از تحولات صنعتی، اقتصادی و اجتماعی در بستر طراحی باعث شد دکوراسیون داخلی به رسمیت شناخته شود و حرفه‌مندان بسیاری را در خود جای دهد.

تصویر ۱ (بالا راست) و ۲ (بالا چپ) - در تصویر سمت راست، نشیمنی را می‌بینیم که در کارخانه‌های عصر انقلاب صنعتی ساخته شده. در تصویر سمت چپ نیز نشیمنی را می‌بینیم که به دست صنعتگران دوره رنسانس ساخته شده. در هر دو نمونه، ظرافت و پرداخت نهایی محصول قابل توجه است. نمونه مربوط به دوره رنسانس، عمدتاً به سفارش اشراف و انحصاراً برای استفاده در کاخ‌ها ساخته می‌شد. حال آن‌که نمونه مربوط به دوره انقلاب صنعتی در کارخانه‌ها تولید شده و برای استفاده افراد جامعه روانه بازار می‌شد. هم‌چنین در این نمونه استفاده از طرح‌مایه‌های کم‌سابقه در تاریخ طراحی اروپا قابل توجه است.^{۳۷}

تصویر ۳ (صفحه مقابل) - نمونه‌ای از کار دکوراتورهای داخلی. این اثر در اوایل قرن بیستم توسط یکی از دکوراتورهای زن آمریکایی طراحی و اجرا شده است. دغدغه ایشان برای هم‌نشین کردن عناصر مختلف و محصولات جدید در فضای داخلی با رنگ‌ها و طرح‌مایه‌های متنوع قابل توجه است.^{۳۸}

F. P. BHUMGARA & CO.

OF BOMBAY, RAIPUR, CALCUTTA, and LONDON

INDIA CARVED BRACKET.

524 Broadway
New York
Spring St.

Manufacturers and Importers of

Carved Furniture, Decorative Curtains, Brass and Copper Chased and Enamelled Ornaments, Screens, Old Arms, Shields, Etc.

Custom Covers of Oriental silk in various colors & large stock of printed and embroidered Damask (draperies always on hand). The only wholesale house in the United States that deals in EAST India goods exclusively.

SEND FOR ILLUSTRATED CATALOGUE AND PRICE LIST

SPECIAL OFFER

To anyone sending us three new subscribers we will send one lot of new and improved tools for making Venetian Bent Iron Work. The retail price of these tools is \$8.50. The tools include the following: twister, binder, with shere attachment and measuring scale; material, paint, and pattern—in other words, a complete set. On receipt of a postal card we will send you sample copies and subscription blanks to work with. Address

Subscription Department, THE DECORATOR AND FURNISHER,
70 Fifth Ave., N. Y. City.

ASK YOUR DRUGGIST FOR THE FASHIONABLE PERFUME. **PURPLE AZALEA.** IMPERIAL CROWN PERFUMERY CO., SAINT LOUIS.

If you cannot procure of your DRUGGIST PLEASE ADVISE US. OURS ARE FOR SALE IN SMALL BOTTLES ONLY.

When writing to advertisers please mention THE DECORATOR AND FURNISHER.

JACOB DIETER & SON,

MAKERS OF

Artistic Parlor, Dining and Library Furniture.

DESIGNS AND ESTIMATES FURNISHED.

72 BEDFORD ST., NEW YORK.

Bel. Corbin and Christopher Sts.

Ref. Room Both made to order.

Smith & Frint

DECORATORS OF

INTERIORS

Sketches and Estimates submitted for

RESIDENCES,
CHURCHES,
PUBLIC BUILDINGS

East Orange
N. J.

A GOOD THING
To Be Had.
A MAN FEELS GOOD.

There is no more a safer rifle when to be loaded a MAUBIN SAFETY REPEATING RIFLE. This rifle is known for its safety and accuracy and for its light weight and ease of use. THE MAUBIN FIRE ARMS CO., New Haven, Conn. See all leading gun stores for details.

WANTED—Position by artistic fresco painter, & 1 workman, also as fowers, figures and designing; best of references. Address, **FRESCO PAINTER,** Care of DECORATOR AND FURNISHER.

A first-class painter, woodworker and finisher—eight years' experience in one of the largest New York houses—wishes a position as superintendent or foreman. Address, **HENRY CHARLES,** See all, New York, Conn.

"INTERIOR" FLOOR WAX

FOR POLISHING AND KEEPING HARDWOOD FLOORS IN GOOD ORDER. Ready for use.

THE INTERIOR FLOOR WAX CO., NEW YORK, N. Y.

تصویر ۴ - نمونه تبلیغات دکوراتورها در مجلات دکوراسیون انتهای قرن نوزدهم. در این تصویر محصولاتی مانند کفپوش‌های چوبی، منسوجات اثاث، لچکی‌ها، آثار هنری و حتی عطرهاى زنانه تبلیغ شده‌اند. شیوه تبلیغات عمدتاً بر توصیفات برآب‌وتاب از این محصولات و هدایت کردن سلیقه مخاطب متکی است.^{۹۲}

LOVE AT FIRST SIGHT

A glorious new crop of design stores has opened in London – visit and be inspired!

BAXTER

Why go? This Mayfair space is Italian brand Baxter's first flagship showroom in the UK, and is overseen by Anna-Grace Davidson, creative director of interior design firm Anna Casa. We've long been fans of Baxter's innovative way with colours, finishes and textures. **The details** 2 Hay Hill, London W1 (baxterlondon.net).

Best for Sumptuous sofas and beds in soft nubuck leather.

Statement buy Paola Navone's jade-green nubuck 'Casablanca' sofa (£16,892).

CARL HANSEN & SØN

Why go? This elegant three-storey space in Clerkenwell is heaven for fans of Scandinavian style. As well as Carl Hansen & Søn products, it sells pieces by Rüd Rasmussen, the legendary Danish cabinetmaker. **The details** 16a Bowling Green Lane, London EC1 (carlhansen.com).

Best for Statement dining chairs, armchairs and storage units with a timeless appeal, designed by the likes of Hans Wegner, Kaare Klint and Ole Wanscher.

Statement buy The reissued 'Signature' armchair by Frits Henningsen (£2,198), designed in 1954.

LEMA

Why go? Italian brand Lema's first UK flagship store is housed in a renovated Chelsea townhouse and extends over two floors. The interior was designed by its art director, famed Italian creative Piero Lissoni, in his irrademark pared-down yet luxurious style. **The details** 183 Kings Road, London SW3 (lema-uk.com).

Best for Sleek seating and modular wardrobes, plus great bespoke storage systems.

Statement buy Christophe Pillet's new 'Winston' cocktail cabinet in Canaletto walnut (£12,920).

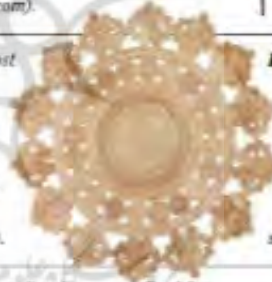
NORTHWOOD

Why go? The UK outpost of Australian brand Southwood sells organic, Fairtrade soft furnishings that are ethical and beautiful. **The details** 57 Amwell Street, London EC1 (northwoodhome.co.uk).

Best for Rugs, throws and cushions made from all-natural materials, and stylish small storage items, such as baskets.

Statement buy 'Marigold' hemp rug (£350), part of a great collection by Aussie brand Armadillo & Co.

POLIFORM

Why go? Poliform's Kings Road showroom has recently undergone a complete refurbishment and has almost doubled in size. If you love slick Italian design carefully styled into inspirational room sets, this is the place to visit. **The details** 276-8 Kings Road, London SW3 (poliformuk.com).

Best for Beautiful beds and wardrobes, as well as stylish kitchens, courtesy of Poliform's sister brand Poliform Varenna.

Statement buy The new 'Bollon' bed (from £5,969) and 'Onda' oak and marble chest (right, £7,393).

POLTRONA FRAU

Why go? Poltrona Frau's most recent opening in Milan is a feast for the eyes with perfectly colour-coordinated room sets, so we're expecting great things from the brand's new Chelsea space. Opening in September, it's being designed by Jean-Marie Massaud. **The details** 117-119 Fulham Road, London SW3 (poltronafrau.com).

Best for Poltrona Frau is famous for two things, its armchairs and its expertise in using the finest leather.

Statement buy The incredibly soft 'Archibald Gran Comfort' leather armchair by Jean-Marie Massaud (£4,260).

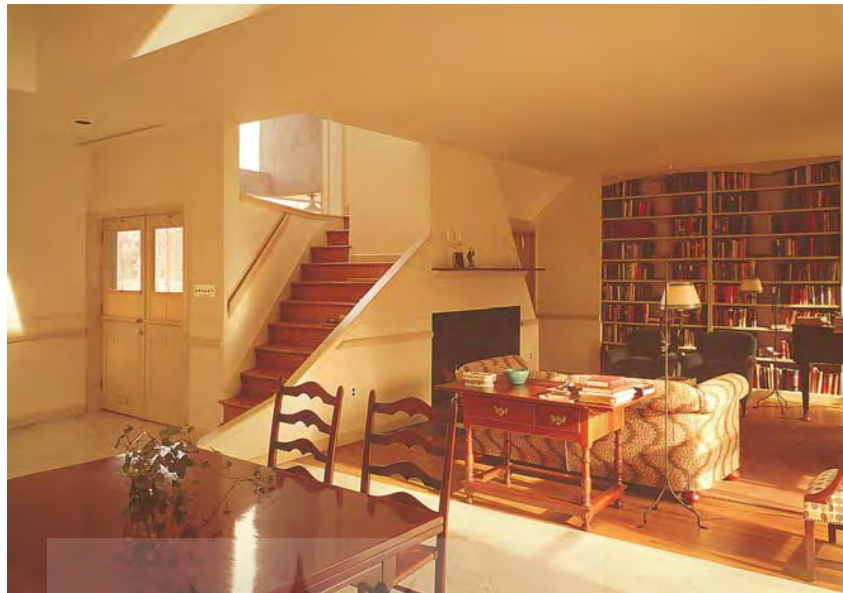
بانوانی که برای کسب وجهه اجتماعی و استقلال مالی به حرفه دکوراسیون وارد شده بودند، شیوه‌های تبلیغاتی خاص خودشان را هم داشتند. آنها مجلات اختصاصی دکوراسیون را در جامعه منتشر می‌کردند تا این حرفه را اشاعه داده و نیاز به سامان‌بخشی فضای داخلی را در جامعه ایجاد کنند. این مجلات به تبلیغ محصولات جدید، عتیقه‌جات و زرق‌وبرق فضای داخلی می‌پرداختند. مخاطب اصلی این تبلیغات نوکیسگان متجاهر و پڑهان جامعه بود تا نیاز به محصولات جدید و تزیینات فضای داخلی در ایشان برانگیخته شده و خریداران بالفعل محصولات تزیینی و کارخانه‌ای جدید شوند. آگاهی از تاریخ طراحی و دانش سبکی نیز باعث شده بود که سلیقه و ذائقه خوبی در میان دکوراتورها شکل گرفته و کار تبلیغاتی ایشان اثرگذاری بیشتری داشته باشد.^{۴۱}

باین‌حال، مسئولیت دکوراتورها چندان فراتر از این نرفت و زیبایی و آراستگی فضای داخلی همچنان برای ایشان اهمیت تام داشت. دست‌مایه دکوراتور برای ایجاد زیبایی و آراستگی عناصری نظیر رنگ، اثاث، فرش، منسوجات، تابلوها، ابزارها و اجزائی از این دست بوده است که در فضای داخلی قرار می‌گیرند. در قرن نوزدهم، درآمد اغلب ایشان مستقیماً از سود حاصل از فروش محصولات و اثاث به‌کاررفته در فضای داخلی تأمین می‌شد. یعنی اغلب دکوراتورها خودشان سوداگر محصولاتی بودند که در فضای داخلی به کار می‌رفت و حتی در برخی موارد، محصولات را خودشان می‌ساختند و می‌فروختند. به‌مرور و طی سال‌های بعد بود که پرداخت دستمزد جداگانه به دکوراتور رسمیت یافت و باعث شد این حرفه جایگاه رسمی خود را بیابد. همین خوی دلالتی در کار دکوراسیون باعث شد به‌مرور قضاوت‌های بدبینانه‌ای درمورد کار دکوراتورها ایجاد شود. این حواشی تا امروز هم ادامه پیدا کرده است، به‌نحوی که بیشتر دکوراتورها ترجیح می‌دهند خودشان را با عناوین حرفه‌ای دیگری معرفی کنند تا از این حواشی مبرا باشند.^{۴۲}

پردازش تخصصی فضای داخلی

هرچند دکوراسیون داخلی توانسته بود جایگاه و موقعیت خود را در بین حرفه‌های مختلف طراحی فضای داخلی (نظیر سوداگران عتیقه‌جات، نساجان اثاث، خرده‌فروشان و...) تثبیت کند و بین آنها پیشتاز باشد، نمی‌توانست پاسخ‌گوی همه نیازهای جدید جامعه باشد. ظهور پدیده‌های نو باعث مسائل و نیازهای نوظهور هم شده بود. از جمله آن‌که جامعه به فضاهای جدیدی احتیاج داشت تا بتواند سازوکارهای جدیدش را به کار بگیرد. مثلاً در این زمان، عملکردهایی مثل ایستگاه راه‌آهن، بیمارستان، دادگاه، موزه، کارخانه و انبار برای اولین بار به‌وجود آمده یا دچار تحولات اساسی شده بودند. پیدایش این عملکردها باعث مسائل جدید در برنامه‌ریزی فضایی و طراحی فضای داخلی شده بود.^{۴۳} مسائلی که بهره‌گیری از سبک‌های تاریخی، مدهای رایج، تجربیات معماران پیشین و خوش‌سلیقگی دکوراتورها دیگر راهکاری برای آنها در بر نداشت.

علاوه‌بر عملکردهای جدید که مسائل تازه‌ای در فضای داخلی ایجاد کرده بود، محدوده امکانات و تجهیزات در دسترس برای فضای داخلی نیز تغییر کرده بود. در این زمان، معماران با امکانات و تجهیزاتی جدید مواجه شده بودند نظیر امکان ساخت بناهای بلندمرتبه، بناهای اداری و تجاری، تجهیزات نورپردازی، دیوارهای آویخته^{۴۴}، تمهیدات آکوستیکی و انواع تجهیزات آسایش محیطی. این امکانات و تجهیزات جدید مستقیماً در فضای داخلی نمودار می‌شدند و مسئله‌های بی‌سابقه‌ای را پیش روی طراحان قرار می‌دادند.^{۴۵} خصوصاً در سال‌های بعد از جنگ جهانی که ساخت بناهای بلندمرتبه فزونی یافت، این امکانات و تجهیزات بیشتر در طراحی فضاهای داخلی به کار رفته و مسئله‌ساز شدند. اگر تا چندی قبل از آن، عمده مسائل فضای داخلی مربوط به تأمین جاه‌طلبانه زیبایی در درون بنا بود، حالا دیگر برنامه‌ریزی فضایی، پیش‌بینی خدمات لازم، به‌کارگیری تجهیزات نوظهور، تأمین آسایش محیطی، نورپردازی و آکوستیک مطلوب مسئله‌های جدی در فضای داخلی بودند.^{۴۶}

تصویر ۶- نمونه‌ای از فضای داخلی در میانه قرن بیستم. در این تصویر می‌توان فضای یکپارچه داخلی، امکان‌های جدید برای برپایی عناصر سازه‌ای نظیر پله، تجهیزات جدید نورپردازی و تأمین آسایش محیطی را مشاهده کرد. طراحان داخلی متخصصانی برای پرداختن به مسائل ویژه فضای داخلی بوده‌اند که می‌توانستند تمام این تجهیزات و امکانات را در طرح فضای داخلی لحاظ کنند.^{۴۷}

همین‌طور که عملکردهای جدید و تجهیزات و امکانات نو مسائلی را در فضای داخلی مطرح می‌کردند، تلقی طراحان از فضای داخلی نیز داشت تغییر می‌کرد. چرا که این تجهیزات و امکانات شأن و کیفیت فضای داخلی را عوض کرده بود. مثلاً در یک نمونه، استفاده از عناصر سازه‌ای معماران را به تجدیدنظر در طراحی فضای داخلی بنا فرامی‌خواند. درون بنا دیگر معادل فضایی تنگ و محصور بین دیوارهای باربر قطور و جسیم نبود. سیستم‌های جدید سازه‌ای باعث شده بود که فضاهای وسیع و یکپارچه داخل بنا آزادانه در اختیار طراح قرار بگیرند.^{۴۸} به لطف تجهیزات تازه، این فضاهای وسیع دیگر برای نورپردازی، کنترل صدا و آسایش محیطی هم محدودیت‌های چندانی نداشتند. پس پیدایش تجهیزات جدید عملاً تلقی و انتظارات معماران و جامعه را از فضای داخلی تغییر داده بود. تأمین زیبایی، تبعیت از مد روز، تهیه عتیقه‌جات و گزینش عناصر سبکی دیگر برای طراحی فضای داخلی کفایت نمی‌کرد.

همچنین در قرن بیستم، پرسش از ماهیت علمی طراحی رواج یافته بود. این نگرش به دنبال امکان ورزیدن طراحی به شکلی علمی، تخصصی و فرآیندمبنا بود. می‌توان گفت که برای طراحی فضای داخلی نیز احتیاج به ورزندگان متخصصی بود که طراحی را به شکلی علمی و فرآیندمبنا پیگیری کنند.^{۴۹} لذا با بروز مسائل و نیازهای جدید در طراحی داخلی، بخشی از طراحان اختصاصاً به این مسائل و نیازها التفات کردند و درصدد مواجهه با آنها برآمدند. این زمان، دوره رشد و گسترش فعالیت طراحانی بود که طراحی فضای داخلی را دنبال می‌کردند، برنامه‌ریزی فضایی عملکردهای جدید را اندیشه می‌کردند، تجهیزات و امکانات جدید را می‌شناختند و می‌توانستند مسائل متعاقب آنها را در طراحی لحاظ کنند. به‌مرور، وجهه حرفه‌ای این طراحان از سایر معماران و نیز از دکوراتورها مجزا شد.

در ادامه و در حمایت از فعالیت این طراحان، نهادهای صنفی مشخصی با جایگاه اجتماعی-سیاسی در آمریکا و انگلستان تأسیس شد.^{۵۰} شکل‌گیری نهادهای صنفی جدید حاکی از وجود و رسمیت حرفه‌ای جدید بود. هرچند نخستین طراحان مستقل فضای داخلی (دکوراتورها) عمدتاً از سایر حرفه‌های طراحی به داخل بنا کشیده شده بودند، تدریجاً شرایطی شکل گرفته بود که طراحی فضای داخلی حرفه‌مندان متخصص خودش را داشته باشد.^{۵۱} هم از حیث رسمیت در بازار طراحی و هم از حیث ساختار و بنیان‌مندی نظری، حرفه‌ای جدید شکل گرفته بود که طراحی فضای داخلی را مرسوم‌تر از دکوراسیون و مفصل‌تر از معماری پیگیری می‌کرد. این حرفه، که دیگر نه به کل بینی معماری اکتفا می‌کرد و نه به جزء بینی دکوراسیون، نام «طراحی داخلی» به خود گرفت. سرانجام، واژه «طراحی داخلی»^{۵۲} در دهه سوم قرن بیستم به فرهنگ لغات افزوده شد.^{۵۳}

با شکل‌گیری این حرفه، صاحبان تجارت بیشتر به آن اعتنا کردند و ارزش فضای داخلی طراحی شده در کار و تجارت خود را دریافتند. غالب کارفرمایان طرح‌های داخلی صاحبان برندها، نشان‌های تجاری و شرکت‌ها بودند. در واقع، بناهای اداری و تجاری محل مهم و مناسبی برای پرداختن به طراحی داخلی بودند.^{۵۴} در ادامه، مجلاتی که پیش‌تر در عرصه دکوراسیون فعال بودند، به حرفه تازه طراحی داخلی نیز عنایت کردند. آنها نام خود را هم به عناوین مرتبط با طراحی داخلی تغییر دادند.^{۵۵} به تدریج، این تغییر نام به نهادهای صنفی معماران هم کشیده شد. نهادها و سازمان‌هایی که تا پیش‌ازین در ارتباط با معماران بودند، اکنون طراحان داخلی را هم در نظر داشتند. ضمن آن که نهادهای صنفی‌ای هم اختصاصاً برای ارتباط با طراحان داخلی تأسیس شد.^{۵۶} کلیه این تغییرات باعث شد تا در دهه هفتاد قرن بیستم، حرفه طراحی داخلی در میان حرفه‌مندان مختلف معماری کاملاً شناخته‌شده، مقبول و موجه باشد.^{۵۷}

وضعیت اکنونی طراحی داخلی

طراحان داخلی با اتکا بر دانش و دوری از پسند و سلیقه شخصی، توانستند وجهه معقول‌تری نسبت به دکوراتورها به دست آورند. این حرفه به‌مرور اتساع یافت تا آنجا که امروزه تخصص^{۵۸} انگاشته می‌شود. هر شاخه‌ای از حرفه، برای آن که از سطح حرفه فراتر رفته و در جایگاه تخصص پذیرفته شود، باید ملزوماتی داشته باشد. می‌توان گفت که تعریف تخصصی حرفه نیازمند تدوین پیکربندی مشخصی برای اندیشه‌ها^{۵۹} و دانش مضمون در آن حرفه است. این پیکربندی از جمله زمانی محقق می‌شود که آن حرفه در مدارج مشخص دانشگاهی قابل گنجایش و تحقیق باشد. یعنی حرفه‌ای که در قامت مدارج دانشگاهی بگنجد و پیکربندی دانشی مشخصی داشته باشد، می‌تواند در میسر تخصص‌شدن قرار بگیرد. از طرف دیگر، هر حرفه باید دو رکن اساسی داشته باشد تا در مدارج دانشگاهی بگنجد: یکی پیکره نظری^{۶۰} و دیگری مبنای پژوهشی^{۶۱}. این دو رکن باعث می‌شوند جایگاه تخصص در ساختار نظام آموزشی مشخص شود. همچنین حوزه فعالیت‌ها و دغدغه‌های آن حرفه از میان کلیه امور جهان باید تبیین شود.^{۶۲} بنابراین، شرایط تبدیل شدن حرفه به تخصص آن است که پیکره نظری مشخصی داشته باشد و مبنای پژوهشی آن برای انجام کارهای پژوهشی روشن باشد تا بتوان آن حرفه را در مدارج دانشگاهی گنجانده و دانش و اندیشه‌های مضمون در آن را پیکربندی کرد.

امروزه، طراحی داخلی این ویژگی‌ها را دارد. یعنی نخست، پیکره نظری‌ای دارد متشکل از موضوعات علوم انسانی (زیبایی‌شناسی، تاریخ، فلسفه، هنرهای بصری، معماری و طراحی)، علوم اجتماعی (جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، مطالعات جنسیت، بوم‌شناسی و مردم‌شناسی) و علوم کاربردی (مطالعات کسب‌وکار، تکنولوژی، آموزش، محیط زیست).^{۶۳} دوم، مبنای پژوهشی‌ای برای پیش‌بردن کارهای پژوهشی دارد. یعنی طراح داخلی می‌تواند مسائل جدیدی را طرح کرده و برای حل آنها پژوهش کند. به همین خاطر، در نظام آموزش دانشگاهی (با مدارج متداول دانشگاهی) می‌گنجد و نیز در جهان واقع فعالیت‌های مشخص و روشنی را دنبال می‌کند. با این وصف، امروزه طراحی داخلی توأم با به‌شکلی تخصصی و حرفه‌ای قابل پیگیری است. اگر دکوراتورها از جایی به بعد نتوانستند مسائل فضای داخلی را حل کنند، به این خاطر بود که در سطح حرفه باقی ماندند. ایشان بهره‌ای از پیکره نظری و مبنای پژوهشی برای حل مسائل جدید نداشتند. لذا توقع حل مسائل جدید فضای داخلی از ایشان، توقعی ناهموار بوده است. اما حرفه‌مندان کاربرد طراحی داخلی در وهله نخست متخصصانی کارشناس هستند که از پیکره نظری و مبنای پژوهشی این تخصص آگاه‌اند.

تخصص طراحی داخلی، برخلاف حرفه دکوراسیون، تنها به شورمندی و سلیقه ورزنده آن وابسته نیست. طراح داخلی ذیل اهداف کلی خود در هر طرح، الزامات و دغدغه‌هایی دارد که باید در طرح خویش لحاظ کند. هر طرح داخلی برای عمل به وظایف خود باید الزامات کارکردی را تأمین کند، جوانب مختلف ایمنی و سلامتی کاربر را تضمین کند، به نکات زیبایی‌شناختی توجه داشته باشد، اصول فراگیر پایداری را به‌جا آورد،^{۶۴} با سیستم سازه‌ای بنا همخوانی داشته باشد، احتیاجات تأسیساتی فضا را تأمین کند، مسئولیت‌های حرفه‌ای طراح را روشن و مشخص بدارد^{۶۵} و نهایتاً به ضوابط و دستورالعمل‌های الزام‌آور تمکین کند.^{۶۶} اینها مجموعه الزامات حرفه‌ای هستند که طراح در هر طرح داخلی باید به آنها توجه کند. طراح داخلی ضمن بهره‌گیری از مؤلفه‌های تخصص، می‌کوشد تا

این الزامات را در فضای داخلی تأمین کند. برای این منظور، طراح داخلی باید همچنین واجد مجموعه مهارت‌های مشخصی نیز باشد.

علوم انسانی	علوم اجتماعی	علوم کاربردی
• زیبایی‌شناسی	• جامعه‌شناسی	• مطالعات
• تاریخ	• روان‌شناسی	• کسب‌وکار
• فلسفه	• مطالعات	• تکنولوژی
• هنرهای بصری	• جنسیت	• آموزش
• معماری	• بوم‌شناسی	• محیط زیست
• طراحی	• مردم‌شناسی	

دیاگرام ۱- بیکره نظری طراحی داخلی

مهارت‌های طراح داخلی او را در نقش‌آفرینی تخصصی یاری می‌کنند تا اهداف و الزامات طراحی داخلی را به جا آورد. از جمله این مهارت‌ها می‌توان توانایی برقراری ارتباط با دیگر حرفه‌مندان و متخصصان را برشمرد، چه آنهایی که در فرایند طراحی در کنار طراح قرار می‌گیرند و چه آنهایی که در اجرای طرح نقش دارند.^{۶۷} طراح باید بتواند ترکیبی هم‌گرا از متخصصان حوزه‌های مختلف نظیر حوزه‌های روان‌شناسی محیطی، معماری، طراحی صنعتی و زیبایی‌شناسی ایجاد کند و در فرایند اجرا هم با حرفه‌مندانی نظیر صنعت‌گران، خرده‌فروشان و سازندگان تعامل کند.^{۶۸} از سوی دیگر، طراح باید بتواند در ارتباط خود با کارفرما، در مقام ناصح آگاه ظاهر شود. در این صورت است که کارفرما از سفارش دهنده طرح به بخشی از فرایند طراحی بدل می‌شود. همچنین طراح در طی این فرایند باید از قدرت ایده‌پروری برخوردار باشد، بتواند شهود و سلیقه طراحانه خود را لگام زند و در طراحی به کاراندازد، قوه خلاقه خویش را در نظامی دانش‌مبنا هدایت کند و در جایگاه مقتضی به کار بندد.^{۶۹} مجموعه این مهارت‌ها در کنار اندوخته‌های دانشی و در نسبت با آنها، دست‌مایه‌های طراح داخلی هستند تا بتواند طرحی را حاصل کند که الزامات پیش‌گفته را مراعات کرده و در نسبتی مطلوب با بیکره بنا قرار بگیرد.

طراحان داخلی ممکن است مستقیماً هم‌گام با معمار کار کنند یا آن‌که در بنایی طراحی کنند که پیش‌ازاین ساخته شده است. در هر دو صورت، کار طراح داخلی بر کار معمار جاری می‌شود. شباهت کار طراحان داخلی و معماران در آن است که هر دو ایشان مسائلی را در طراحی تعریف می‌کنند و با استخدام عناصر و اصول طراحی سعی می‌کنند مجموعه مسائل را حل کنند.^{۷۰} ولیکن طراحان داخلی به پشتوانه تخصصی که دارند، در مسائل مربوط به فضای داخلی، می‌توانند تصمیمات دقیق و تخصصی‌تری بگیرند. طراحان داخلی، معماری موجود را اساس کار خود قرار می‌دهند و فضای داخلی را در آن طرح می‌اندازند. حضور طراحانه ایشان در فرایند طراحی برای تنظیم نسبت‌شان با سایر عوامل طراحی از جمله معماران مساعد است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تغییرات ایجادشده در طراحی درون بناها و نیازها و انتظارات جدید از آن منجر به واکنش حرفه‌ای و تخصصی طراحان و معماران شد. تا آنجا که این انتظارات در مورد هم‌نشینی محصولات کارخانه‌ای جدید، پیروی از مد رایج، استفاده از عناصر سبکی و عتیقه‌جات در فضای داخلی بود، دکوراتورها می‌توانستند به آنها پردازند. ایشان سلیقه، روابط حرفه‌ای و دانش سبکی لازم را برای ساختن فضایی زیبا و آراسته در اختیار داشتند. اما دکوراتورها هر قدر هم در طراحی درون بناها ممارست می‌کردند، از طراحی پوسته فضای داخلی فراتر نمی‌رفتند. حال آن‌که تدریجاً مسائل پیچیده و بی‌سابقه‌ای در طراحی فضای داخلی مطرح شد که معماران، دکوراتورها و دیگر طراحان راه‌حل‌های

آماده‌ای برای آنها نداشتند. حل کردن این گونه مسائل مستلزم فراتر رفتن از پوسته فضای داخلی بود؛ لذا حرفه طراحی داخلی سر برآورد. طراحان داخلی اعلام موجودیت کردند تا به مسائل بدیع و پیچیده فضاهای داخلی بپردازند و آنها را حل کنند. پرداختن به الزامات و اهداف طراحی داخلی انتظاری است که می‌توان از طراحان داخلی داشت. اما چشم‌داشتن آن از مهارت‌های دکوراتور، توقعی گزاف است.

تحولات عظیمی که در طراحی فضای داخلی در قرن‌های هجدهم تا بیستم ایجاد شد، نخستین دگرگونی‌های مربوط به درون بناها نبود. در طول قرن‌های متمادی، طرح درون بناها هم‌بسته و توأم با پیکره بنا و توسط طراح (معمار) انداخته می‌شد. آثار معماران هر دوره ممکن بود نسبت به آثار دوره‌های پیشین و پسین خود تفاوت‌هایی داشته باشد. چه بسا فهم امروزی ما از دوره‌بندی نیز مبتنی بر تشخیص این تفاوت‌ها است. لذا تفاوت فضاهای داخلی را می‌توانیم عمدتاً بر رشته‌ای از تحولات متوالی بازشناسیم. یعنی فنون یا روش‌هایی که معماران هر دوره برای برپایی طرح بنا داشته‌اند، در طول دوره‌های بعدی دست‌خوش تغییراتی می‌شد و ماحصل این تغییرات تفاوت‌هایی است که در آثار معماران هر دوره با دیگر دوره‌ها دیده می‌شود. متعاقباً فنون و روش‌هایی که هر معمار برای طرح انداختن درون بناها به کار می‌برد، در طول دوره‌های بعد تغییر می‌کرد و طرح درون بناها را نسبت به دوره پیشین متمایز می‌ساخت. پس تغییرات و تحولات مربوط به فضای داخلی در مطالعه تاریخ معماران پیش‌رونده و آثار ایشان قابل پیگیری است.

اگر تغییرات درون بناها را در طول تاریخ بنگریم، می‌توانیم فضای درون بناها را بر زنجیره‌ای از وضعیت‌های متوالی تنسیق کنیم. ولیکن ظرف چند سده اخیر، فضای درون چنان متحول شد که نشان‌دهنده بر امتداد آن زنجیره دشوار است. یعنی می‌توان گفت که در طول تاریخ، تغییرات مربوط به معماری به وضعیت‌های مختلفی از طرح‌اندازی درون بناها انجامیده که عموماً بر زنجیره‌ای از وضعیت‌های متوالی می‌گنجند. اما در سده‌های اخیر، تحولات مربوط به فضای داخلی به نحوی واگرا بوده که طرح‌اندازی درون بناها را به وضعیت‌های متکثری درآورده است. چنانچه همچنان در امتداد وضعیت‌های سده‌های پیشین می‌بود، احتمالاً نیاز چندانی به حرفه‌مندان و متخصصین جدید پیدا نمی‌شد. به هر حال، تحولات سده‌های اخیر منجر به چاره‌اندیشی‌های بی‌سابقه حرفه‌مندان و متخصصان طراحی شد. شکل‌گیری فضای داخلی، تحت تأثیر تحولاتی چندسویه از درون و بیرون حوزه معماری، وضعیتی دیگرگون یافت. این دیگرگونی آن چنان اساسی بود که سلسله‌جنبان حرفه و تخصصی جدید با نام طراحی داخلی شد.

حرفه‌مندان طراحی داخلی با بهره‌گیری از شاخه‌های مختلف دانش، پژوهش‌پذیر کردن حرفه و گنجانندش در ساختارهای مدون آموزشی، این حرفه را به سطح تخصص ارتقا داده‌اند. حرفه‌مندان کاربرد طراحی داخلی، دانش و مهارت‌های مضمون در تخصص را به کار می‌بندند تا نقش حرفه‌ای خود را در طرح‌اندازی بنا کارشناسانه ایفا کنند. ایشان کار خود را نوعی از جنس طراحی می‌یابند، فرایند طراحی را از تفکر طراحی برمی‌گیرند، و با استفاده از دست‌مایه‌های تخصصی خود، طرحی را انشا می‌کنند که به الزامات حرفه‌ای طراحی داخلی پایبند بوده و مسائل طرح را حل کند. به این ترتیب، طراحی داخلی از دل حرفه معماری و دکوراسیون بیرون آمد، تبدیل به حرفه‌ای مستقل شد، در قالب تخصص گنجد و مجدداً در نسبت با حرفه بازتنظیم شد. متخصصین طراحی داخلی امروز در طیف وسیعی از عملکردها به طراحی بطن پیکره بنا پرداخته و مسائل مربوط به فضاهای داخلی را دنبال و حل می‌کنند.

طراحی داخلی می‌تواند مستقل از معماری پیکره بنا باشد اما مجزا از آن نیست، بلکه در تعامل و نسبتی متین با آن قرار می‌گیرد. امروزه تخصص طراحی داخلی تشخیص جداگانه‌ای یافته و در زمره تخصص‌های مرتبط با معماری مطرح می‌شود، ولیکن در نسبت و پیوستگی دائمی با معماری به سر می‌برد. این استقلال، نوع نگاه به فضای داخلی را به نحوی تغییر داده که امروز می‌توانیم (و گاه مجبوریم) با حفظ پیکره بنا، مسائلی را صرفاً در فضای داخلی تعریف و حل کنیم تا بنا برای استفاده بهره‌وران مهیا شود. یعنی در بسیاری از طرح‌ها، از جمله آنهایی که در بطن بنای قدیمی انداخته می‌شوند، فضای داخلی مستقل از معماری پیکره بنا اندیشیده می‌شود. اما این استقلال به معنای تغافل طراح از پیکره بنا نیست. درواقع فضای داخلی می‌تواند مسائل اختصاصی خود را داشته باشد و راه‌حل‌هایی را مستقل از پیکره بنا طلب کند. اما همچنان طراح داخلی خود را لاجرم درون بنایی موجود می‌یابد و طرح فضای داخلی را در نسبتی وثیق با آن می‌اندازد.

می‌توان گفت که فضای داخلی و پیکره بنا دو محصول مجزای طراحی نیستند، بلکه درون و برون (یا ظهر و بطن) محصولی واحد به شمار می‌آیند. طراح داخلی در انداختن طرح فضای داخلی ناگزیر از توجه و فهم پیکره بنا است تا

بتواند بطن آن را به نحوی مقتضی طراحی کند. او فضای داخلی را یک لحظه مجزا از پیکره بنا نمی‌یابد، اما می‌تواند در تکوین قدر و خصوصیات آن تا حدی مستقل از پیکره بنا عمل کند. فضای داخل می‌تواند با پیکره بنا کاملاً منطبق و ممزوج باشد، یا کاملاً بیگانه و ملصوق، و یا در وضعیتی مابین این دو قرار گیرد. اما در هر صورت، فضای داخلی همچنان همبستگی خود را با پیکره بنا حفظ می‌کند و طراح داخلی نمی‌تواند از بنا چشم‌پوشد. در عین حال، او می‌تواند در مورد میزان تبعیت فضای داخلی از پیکره بنا و وابستگی‌اش به آن تصمیم تخصصی بگیرد. این همان تغییر نوع نگاه به فضای داخلی است که در پی شکل‌گیری تخصص طراحی داخلی ایجاد و به مرور تقویت و تثبیت شده است.

پی‌نوشت‌ها

22. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, pp. 235–251, 271–285.
23. Accessory
24. Corky Binggeli, Interior Design, pp. 6–9.
25. Clive Edwards, Interior Design, pp. 15–19.
26. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, pp. 314–317.
۲۷. سالی استون و گریم بروکر، طراحی داخلی چیست؟، صص ۱۷–۱۸
28. Susan J. Slotkis, Foundations of Interior Design, pp. 1–9.
29. Corky Binggeli, Interior Design, p. 7.
30. Accessory
31. Clive Edwards, Interior Design, pp. 31–32.
32. Donald Preziosi, The Art of Art History, p. 130.
33. Encyclopædia Britannica: decorum
34. Merriam-Webster: decorum: propriety and good taste in conduct or appearance
35. T. F. Hoad, Oxford Dictionary of Etymology, p. 115: decorate
36. Clive Edwards, Interior Design, pp. 7–9.
37. Corky Binggeli, Interior Design, pp. 31–32.
38. John F. Pile and Arnold. Friedmann, Interior Design, p. 19.
39. Clive Edwards, Interior Design, pp. 31–32
40. Clive Edwards, Interior Design, p. 58.
41. Clive Edwards, Interior Design, pp. 15–19
42. Curtain Wall
43. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, p. 423.
44. Ian Higgins, Spatial Strategies for Interior
1. Furniture
2. John F. Pile and Arnold. Friedmann, Interior Design, p. 16.
3. Aristocracy
4. John F. Pile and Arnold. Friedmann, Interior Design, p. 16.
5. Upholstery
6. Upholsterer
7. Corky Binggeli, Interior Design, pp. 6–9 همچنین Karen A. Franck and R. Bianca Lepori, Architecture Inside Out, pp. 18–45.
8. Refurbishment
9. Clive Edwards, Interior Design, pp. 53–54.
10. Revival Styles
11. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, 235–251, 271–285.
12. Clive Edwards, Interior Design, p. 19.
13. Eclecticism
14. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, p. 305.
15. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, pp. 235–251, 271–285.
16. Clive Edwards, Interior Design, pp. 6–7.
17. Robbie G. Blakemore, History of Interior Design & Furniture, p. 392.
18. John F. Pile and Judith Gura, A History of Interior Design, pp. 235–251, 271–285.
۱۹. سالی استون و گریم بروکر، طراحی داخلی چیست؟، صص ۱۷–۱۸
20. Clive Edwards, Interior Design, pp. 15–19.
21. Clive Edwards, Interior Design, pp. 15–19.

- Designing Interior Architecture, pp. 10–17.
63. Julian Reisenberg and Sylvia Leydecker, *Designing Interior Architecture*, p. 17.
64. Corky Binggeli, *Interior Design*, pp. 5–6.
65. Clive Edwards, *Interior Design*, pp. 81–80.
۶۶. برای آشنایی با محدوده حرفه‌های مختلف مرتبط با طراحی داخلی ن.ک Rosemary Kilmer and W. Otie Kilmer, *Designing Interiors*, pp. ۹–۱۲.
67. Jeannie Ireland, *History of Interior Design*, pp. 281 & 492.
68. Bridget May, Nancy Vincent McClelland (1877–1959): Professionalizing Interior Decoration in the Early Twentieth Century, p. 61.
69. *The Decorator and Furnisher*, No.30, p. 66.
70. *ELLE Decoration*, 2015, September.
- Design, pp. 7–8.
45. Nigel Cross, *Designerly Ways of Knowing: Design Discipline versus Design Science*, pp. 49–50.
۴۶. سالی استون و گریم بروکر، طراحی داخلی چیست؟، ص. ۱۸
47. Julian Reisenberg and Sylvia Leydecker, *Designing Interior Architecture*, p. 63.
48. *Interior Design*
49. Susan J. Slotkis, *Foundations of Interior Design*, p. 10.
50. Paula Baxter, *Thirty Years of Growth in the Literature of Interior Design*, p. 245.
51. Jeremy Aynsley and Francesca Berry, *Introduction Publishing the Modern Home: Magazines and the Domestic Interior 1870–1965*, p. 1.
52. Grace Lees-Maffei, *Introduction: Professionalization as a Focus in Interior Design History*, pp. 5–7.
۵۳. در اینجا، نکته شایان ذکر تفاوت میان «طراحی داخلی» و «معماری داخلی» است. در برخی کشورها، هریک از این دو عبارت معنای حقوقی مشخص و پذیرفته شده‌ای دارند. اما از منظر طراحی می‌توان گفت زمانی که طراح به تنظیم و تقدیر عناصر معماری در فضای داخلی بسنده می‌کند، وارد حیطه‌ای از طراحی داخلی به نام «معماری داخلی» شده است؛ و زمانی که به کلیت فضای داخلی باز می‌گردد و تمام وجوه معماری و غیرمعماری را یکجا می‌نگرد، به جایگاه طراح داخلی بازگشته است. طراح داخلی بین حیطه پیکربین معماری داخلی و حیطه فضابین طراحی داخلی در تردد است.
- ن.ک
Julian Reisenberg and Sylvia Leydecker, *Designing Interior Architecture*, pp. 10–17.
54. Discipline
55. Ideas
56. Body of Theory
57. Research Base
58. Clive Edwards, *Interior Design*, pp. 6–7.
59. Clive Edwards, *Interior Design*, pp. 6–7.
60. Clive Edwards, *Interior Design*, p. 1.
61. Clive Edwards, *Interior Design*, p. 2.
62. Julian Reisenberg and Sylvia Leydecker,

منابع

فارسی

– بروکر، گریم؛ استون، سالی (۱۳۹۲) *طراحی داخلی چیست؟*. تهران، علم معمار.

لاتین

- Jeremy Aynsley; Francesca Berry (2005): *Introduction Publishing the Modern Home: Magazines and the Domestic Interior 1870–1965*, *Journal of Design History*, volume 18, 1, pp. 1–5.
- Paula Baxter (1991): *Thirty Years of Growth in the Literature of Interior Design*, *Journal of Design History*, volume 4, 4, pp. 241–250.
- Binggeli, Corky (2007), *Interior Design: A Survey*. New Jersey, Wiley.
- Blakemore, Robbie G. (2006), *History of Interior Design & Furniture*. 2nd ed. New Jersey, Wiley.
- Nigel Cross (2001): *Designerly Ways of Knowing: Design Discipline versus Design Science*, *Design Issues*, volume 17, 3, pp. 49–55.
- Edwards, Clive (2011), *Interior Design: A Critical Introduction*. Oxford, Berg.

- by-Step Guide for Interior Designers*. New York, Fairchild.
- Slotkis, Susan J. (2013), *Foundations of Interior Design*. 2nd ed. New York, Fairchild.
 - The Decorator and Furnisher, No.30 (1897). *The Decorator and Furnisher*, volume 30, 3.
 - ELLE Decoration (2015). *ELLE Decoration*, volume September, September. London.
 - *Encyclopædia Britannica* (1998): Decorum. Edited by The Editors of Encyclopaedia Britannica. Encyclopædia Britannica. Available online at <https://www.britannica.com/art/decorum>, checked on 12/5/2020.
 - Franck, Karen A.; Lepori, R. Bianca (2000), *Architecture Inside Out*. Chichester, Wiley.
 - Higgins, Ian (2015), *Spatial Strategies for Interior Design*. London, Laurence King Publishing.
 - Hoad, T. F. (2000), *Oxford Dictionary of Etymology*. Shanghai, Shanghai Foreign Language Education Press.
 - Ireland, Jeannie (2009), *History of Interior Design*. New York, Fairchild.
 - Kilmer, Rosemary; Kilmer, W. Otie (2014), *Designing Interiors*. 2nd ed. New Jersey, Wiley.
 - Grace Lees-Maffei (2008): Introduction: Professionalization as a Focus in Interior Design History, *Journal of Design History*, volume 21, 1, pp. 1–18.
 - Bridget May (2008): Nancy Vincent McClelland (1877-1959): Professionalizing Interior Decoration in the Early Twentieth Century, *Journal of Design History*, volume 21, 1, pp. 59–74.
 - Merriam-Webster: Decorum. Available online at <https://www.merriam-webster.com/dictionary/decorum>, checked on 12/5/2020.
 - Pile, John F.; Friedmann, Arnold. (2007), *Interior Design*. 4th ed. Harlow, Prentice Hall.
 - Pile, John F.; Gura, Judith (2014), *A History of Interior Design*. 4th ed. New Jersey, Wiley.
 - Preziosi, Donald (2009), *The Art of Art History: A Critical Anthology*. 2nd ed. Oxford, Oxford University Press.
 - Reisenberg, Julian; Leydecker, Sylvia (2013), *Designing Interior Architecture: Concept, Typology, Material, Construction*. Basel, Birkhäuser Verlag AG.
 - Robinson, Lily B.; Panman, Alexandra T. (2010), *Research-Inspired Design: A Step-*

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Genealogy of Interior Design Discipline*

Fardin Tahmasebi¹

Nadieh Imani²

Abstract

Interior design is one of the disciplines associated with architecture that plays a role in the design and construction of a building. The relationship between interior design and architecture is a pervasive issue today. Since interior design was not separated from architecture in the past, while it is now independent of architecture. The main question of this research is the relationship between these two and their continuity and coalescence. Searching for this question began by exploring the etymology of interior design discipline, i.e. knowing its origin and evolutions. In other words, the design of interior spaces has been studied from the past to current times with recollecting historical events. The recognition of factors forming the interior design profession was provided by reviewing the changes of designing interior spaces from the past to the renaissance period, its transformation in the post-industrial period and also recognition of the emergence of the decoration profession. Then, the way of transforming this profession to discipline and its specialized characteristics in relation to architecture concluded to recognizing the status of interior design discipline in current situation.

Keyword: Interior Architecture, Interior Design, Decoration, Short History of Interior Design

*This paper is extracted from M.A thesis of Fardin Tahmasebi: "On Contemporary Interior Design and Manner of Style". It was supervised by Dr. Nadieh Imani and the defense session was held on 11 Feb. 2021 at Art University, Tehran, Iran.

1. M.A in Interior Design, Faculty of Architecture and Urban Planning, University of Art, Tehran, Iran

Email: fardin_tahmasebi@yahoo.com

2. Associate Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, University of Art, Tehran, Iran